

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

Warszawa, *18/02/2010*

RPO-637047-VII-11006.4/09/JJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej
Warszawa

Łiube ławoru Pani Minister

W związku z pełnieniem przeze mnie zadań Krajowego Mechanizmu Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzają systematyczne wizytacje młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii.

W trakcie wykonywania tych czynności dostrzeżono, iż w wymienionych wyżej ośrodkach duży odsetek stanowią wychowankowie placówek opiekuńczo - wychowawczych (domów dziecka lub placówek interwencyjnych) oraz rodzin zastępczych. Przykładowo, w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym Nr 3 w Łodzi, wizytowanym przez pracowników Krajowego Mechanizmu Prewencji w dniach 20-21 stycznia 2010 r., przebywało 18 wychowanków z domów dziecka (32% ogółu nieletnich). Natomiast ze statystyk Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno - Pedagogicznej (CMPPP) wynika, że od października 2009 r. do chwili obecnej, wśród nieletnich umieszczonych lub oczekujących na umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku socjoterapii aż 24% (to jest 351 nieletnich) stanowili ci, którzy w chwili wnioskowania o takie umieszczenie byli wychowankami placówek opiekuńczo - wychowawczych lub rodzin zastępczych, w tym: 231 wychowanków domów dziecka, 89 wychowanków placówek interwencyjnych oraz 31 wychowanków rodzin zastępczych. Z uzyskanych przez pracowników podległego mi

Biura informacji wynika, że w większości są to wychowankowie, którzy spędzili w placówkach opiekuńczo - wychowawczych wiele lat, a mimo tego podejmowane wobec nich oddziaływania opiekuńczo - wychowawcze, zaproponowane przez te placówki, nie przyniosły pożądanego efektu. Co więcej, w wielu przypadkach są to wychowankowie z dużymi opóźnieniami w nauce, a także zaniedbani pod względem wychowawczym i terapeutycznym.

Zgodnie z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w *sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych* (Dz. U. Nr 201, poz. 1455) zwanego dalej rozporządzeniem, całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego winna podejmować działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnych formach opieki zastępczej. Z powyżej zaprezentowanych danych wynika jednak, że oddziaływania w stosunku do wychowanków tych placówek są niewystarczające i przynoszą tym samym odwrotny efekt.

Ponadto, istotnym problemem jest ponoszenie odpłatności za dziecko, które jednocześnie jest wychowankiem placówki opiekuńczo - wychowawczej oraz młodzieżowego ośrodka wychowawczego lub młodzieżowego ośrodka socjoterapii. Zgodnie z § 27 ust. 1 pkt 4 ppkt a rozporządzenia, dzieciom w placówce opiekuńczo - wychowawczej zapewnia się odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb. Nieletni umieszczony w wymienionych wyżej placówkach oświatowych, wobec którego nie zostało uchylone postanowienie sądu o umieszczeniu w placówce opiekuńczo - wychowawczej, nadal pozostaje wychowankiem domu dziecka. W związku z tym placówka ta, zgodnie z art. 86a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, ze zm.), otrzymuje odpłatność za dziecko z powiatu jego zamieszkania. Są to fundusze przeznaczone przykładowo na wyposażenie dziecka w odzież, środki higieniczne, kieszonkowe, również wtedy, gdy jest ono jednocześnie wychowankiem młodzieżowego ośrodka wychowawczego lub młodzieżowego ośrodka socjoterapii. Tymczasem, z dostrzeżonej przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich praktyki wynika, że placówki opiekuńczo - wychowawcze nader często uchylają się od tego obowiązku. Przekłada się to na sytuację wychowanka, który w efekcie nie otrzymuje

podstawowego wyposażenia. Przykładowo dyrektor jednego z wizytowanych młodzieżowych ośrodków wychowawczych wskazał na trudności związane z zakupem kurtek i butów zimowych dla nieletnich, którzy jednocześnie byli wychowankami domu dziecka. W mojej ocenie sytuacja taka może prowadzić do niehumanitarnego traktowania dziecka, gdyż niezapewnione zostają mu wówczas najbardziej elementarne warunki bytowe, gwarantujące godne życie.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 z późn. zm.) uprzejmie proszę Panią Minister o odniesienie się do następujących, poruszanych przeze mnie spraw:

1) przyczyn tak dużej liczby wnioskowań o umieszczenie wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii;

2) sprawowania nadzoru nad skutecznością oddziaływań opiekuńczo - wychowawczych w placówkach podlegających Pani Minister;

3) uchylania się przez placówki opiekuńczo - wychowawcze od obowiązku zapewnienia wychowankom, jednocześnie umieszczonym w placówkach oświatowych, właściwych warunków bytowych w zakresie wyposażenia w rzeczy podstawowego użytku.

Łukasz Syjony
Jan Kochanowski